

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenšču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Kakšen prijatelj je celjski nemčurski listič Slovincem.

(Dopis iz celjske okolice.)

Krajni šolski svet za celjsko okolico je meseca majnika pretečenega leta sklenil, da se ima v njegovem delokrogu uradovati v slovenskem jeziku. To je tudi celó pametna reč, ktere se razumen človek na celem svetu ne more ustavljati. Pričakovati bi torej bilo, da mu bo tudi okrajni šolski svet za celjski sodnijski okraj odgovarjal v ravno tistem, to je v domačem, slovenskem jeziku, v katerem mu krajni šolski svet pošilja svoja poročila. Toda veliki prijatelj (?) naših kmetov, znani dr. Glantschnigg, je dosegel s svojim nasvetom pri okrajnem šolskem svetu, da se pri tem uradu pisari izključljivo le v edino zveličavnem nemškem jeziku. Ta ljubeznjivi kmetijski prijatelj toraj hoče po vsej sili, da si slovenski kmetje najamejo in drago plačujejo tolmača, kateri naj prestavlja nemški pisana pisma, ki dohajajo krajnim šolskim svetom od okrajnega sveta, na domači, slovenski jezik.

Ti dragoletni „kmetijski prijatelj“ doktor Glantschnigg, ali ne veš, kako se ima govoriti s slovenskim kmetom? Ali mar misliš, da smo mi kmetje samo za to, da bomo zraven drugih silnih stroškov morali vedno najemati in po nepotrebnem plačevati tujce, kateri nam bojo tolmačili tvojo nemčursko brozgo? Zakaj se ne bi slovenski govorilo in pisalo nam slovenskim ljudem, da bomo sami vedeli, kaj se od nas želi? Če si res pravi „kmetijski prijatelj“, privošči nam to dobroto, drugače te smatramo vedno kot lisjaka.

Načelnik krajnega šolskega sveta za celjsko okolico g. Lipovšek ni hotel sprejemati v tujščini pisanih dopisov okrajnega šolskega sveta, temveč je na kratko zapisal na vsako tako pismo: Ne razumim Fr. Lipovšek m/p.

Okrajni šolski svet celjski pa meni, da ima pravico tirjati od svojih podložnih šolskih

svetov, da se ti morajo naučiti nemškega jezika, ali plačevati pisarja, ki bo ljudem jasnili, kaj g. dr. Glantschnigg, g. Haas ali g. Ambrožič od njih želijo. Govorilo se je vže o kazni, ktera se ima naložiti imenovanemu načelniku, šolskemu očetu Lipovšku, če si ne bo hotel najeti in plačati nepotrebnega pisarja. Okrajni šolski svet se celó opira na glasoviti paragraf 19, vsled kterega ima okrajni šolski svet pravico, terjati od svojih podložnikov, da morajo sprejemati njegova nemška pisma. Ces. kraljevi okrajni glavar Haas je podpisan na tem pismu.

Vlada, ki je pravico obljubila vsem narodom, vidi sedaj lahko, kako se nalagajo ljudem nepotrebna bremena! — Bomo videli, kaj nam reče minister Konrad.

Opozorujemo pa druge krajne šolske svete, naj nikakor ne sprejemajo v tujščini pisanih naznanil in dopisov svojih predpostavljanih šolskih svetov. Kajti živa duša ne sme siliti, da bi se zavoljo nekterih vrtoglavih nemčurskih lisjakov morali učiti tujega jezika. In če nemški jezik še tako dobro razumevajo, tirja narodni ponos, da ne ližejo „tujčeve pete“, kakor to delajo nekteri slovenski Judeži, katere bodi sram pred celim poštenim slovenskim svetom.

Gospodarske stvari.

Vinoreja ali vinstvo.

(Spisuje France Jamšek.)

„Vinograd obdelvati
Slovincév vsak mora znati;
Kdor delal prav ne bo,
Naj pije pa vodo.“
Sloimek.

I. Vinska trta, trs ali loza.

Vinska trta je grm s kolenčastimi vejami, ktere se spenjajo s svojimi žvegeljnu podobnimi rokičami (viticami) po drugem grmovji in drevji, če ji ni človek nalašč zato kôla postavil.

Listi so dolgo-peceljnat, okroglo-srčasti, tro-ali petero-krpasti, nejednako in debelo napiljeni, kateri so spodaj kosmati, dokler so mladi. Mali, rumenkasto-zeleni cveti izrastó v gostih kitah, diše prijetno, „resedi“ podobno, in imajo petero-zobčasto čašo in petero venčevih lističev, ki pa imajo to čudno posebnost, da niso pri dnu skup zraščeni, kakor je to pri drugem cvetji, ampak pri vrhu. Venec čepi tedaj na vseh peterih prašnikih in na pestiči, kakor okrogla strešica. Plod (jagoda) je dvojno- do četvero-semensk (pečkast), verlosočnat, vrezno-sladek in navadno podolgovat. Po barvi je grozdje ali rumenkasto, svetlo-zeleno, rudečkasto ali pa modro.

Vinika ali divja vinska trta je posebno pripravna za vrtno izbice in za zakrivanje golih sten. Njeno listje postane rudeče na jesen.

Prvotni dom obče-priljubljene vinske trte je Azija. Že Noe jo je vzrejal in ž njenega ploda pijačo pripravljaj. V južnem Kavkazu nahajajo se še dandanešnji najlepše in največe trte (tudi podivjane), na katerih zrastejo grozdi po 5 do 7 kg. težki.

Podnebje jej tam posebno ugaja, ker jo orjaško pogorje pred mrzlimi, zlasti severnimi vetrovi varuje, okoli ležeča morja pa vročino po leti zmanjšujejo, kajti ta plemenita rastlina pozebe v trdej zimi (koliko trsov, zlasti starih in starikavih, je 1880 l. po naših vinogradih popokalo!) in vsahne v prehudaj vročini; tedaj ljubi najbolj zmerno podnebje; vroči in mrzli pas pa sta ji pogubna.

Iz sv. Pisma bi se dalo dokazati, da so Egipčani in Izraelci davno pred Kristusom grozdje in vino poznali. V Evropo so prinesli Feničani vinsko trto iz Azije in sicer na južno Francosko vže 600 let pr. Kr., na Gerško pa okoli 180 l. pr. Kr., od koder se je po Italiji raznesla. Rimski cesar Domicijan je bil sicer prepovedal trto, a dobri cesar Prob (267 l. po Kr.) ki je sam rad vino pil, je celó zapovedal jo nasaditi za Renom in po Panoniji. Takrat so jo zasajali po Slovenskem, Hrvaškem, Ogerskem in Srbskem.

Apno za ribnike.

Jeseni, ko se je ribnik poribil, se po ribnikovih jarkih, po katerih se voda pretaka, apnovega mleka t. j. v vodi raztopljenega apna nalije. V tem apnovem mleku vzamejo vsi ribam škodljivi mrčesi konec, posebno ribjim ikram škodljiva riba „zet“ in „kozak“ črni hrošč, ki se največ od mladih ribic živi in jih neštevilno veliko polovi. Ko se potem ribnik zopet začne natekati, je apnovo mleko ugonobljivo svojo moč že večidel izgubilo in koristnim ribam nič več ne škoduje, in se tako očis-

cen ribnik zopet lahko z mladim ribjim zaro-dom nasadi.

Tako se je na primer nekemu gospodarju v ribniku $\frac{3}{16}$ hektare velikem, kterege so studenci napajali in kterege je več let zaporedoma rabil v to, da je postervine zalege v njem čez leto redil, veliko veliko škodljivih rib „zeti“ imenovanih zaredilo, ki so mu več let zaporedoma med postervino zalego veliko kvara napravile. Jeseni leta 1879 je toraj po vodnih jarkih, ki so mu ribnik napajali, potem ko je bil vodo iz ribnika izpustil, toliko apnovega mleka dal politi, da so vse ribe zeti konec vzele. Nasledki so bili prav iznenadni. Spomladi leta 1880 je dal 1500 rib kaliforniskega lososa v ribnik nasaditi in ko je posneje dal ribiti, navlovili so 1782 črstvih lososov.

Kdor si hoče živinske krme prihraniti.

1. Naj gleda na to, da živini take krme ne zmanjka, v kateri je dosti beljakovine. Toraj naj razne krme pametno med seboj pomešava.

2. Naj gleda da si dobi najbolj dober kup krepke krme.

3. Naj skrbi tudi za toplo krmo in za topli hlev po zimi, kateremu pa ne pomanjkuje o pravem času čistega zraka.

Svinjske gnjati hranjevati in krače muh, črvadine in druge gnjusobe varujejo, za to jih je treba v nalašč za to napravljene žaklje iz gostega za žaklje narejenega platna potekniti. Žaklji se potem trdno zavežejo in na suhem če mogoče proti severni strani obrnjenem prostoru pod streho obesti.

Tikvino seme se da prav lahko lušiti, če se pred lušenjem s kropom popari. Na primer: 3 pinte semena se dene v globoko skledo, se polije s pol maselcem vrele vode, se premeša in hitro trdno pokrije, ter kakih 8—10 ur pokrito pusti. Potem so mehanice vlažne mehke, da se lahko lušijo.

G. Vrbanova.

Vabilo k seji kmetijske podružnice Celjske, ki bode zborovala dne 3. febr. t. l. ob 3 uri popoldne v gostilni gosp. Kožerja v Celji po sledečem sporedu: 1. Poročilo o delovanji kmetijske podružnice v pret. letu. 2. Govor o hmeljarstvu — po nemški gosp. Dr. Wilhelm iz Gradca, po slovenski gosp. Hausenbichl iz Žavca. 3. Predlogi podružničnega odbora. 4. Volitve: a) podružničnega predsednika, b) dveh poslancev k glavnemu zboru v Gradec. 5. Posamezni nasveti. — Dovoljen je vstop tudi neudom.

Dopisi.

Iz Maribora. (Čitalnica.) Ker čujemo, da se o gibanji naše čitalnice napačne misli širijo, posebno kar se tiče zadne volitve v od-